

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАННІ ДОРΟΣЛИХ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Балуца В.С.

*Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького*

м. Мелітополь

e-mail:n2008vik@rambler.ru

Постановка проблеми. В умовах сучасного розвитку суспільства та інтеграційних процесів до європейської спільноти, виникла потреба в ініціативних, творчих фахівцях здатних актуалізувати свої знання та оволодівати сучасними інформаційними технологіями. Такі вимоги обумовлені основними тенденціями сучасного світу: швидке старіння знань та інформатизація суспільства. Вирішення цих проблем більшою мірою залежить від змісту та технології навчання майбутнього фахівця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами сучасної освіти зокрема освіти дорослих займаються багато дослідників серед яких питання інтерактивних технологій навчання дорослих вивчає Сисоєва С. [6], теорію і практику навчання дорослих – Змеєв С., Лук'янова О., Прийма С., Сігаєва Л. [4], та інші. Проте, не дивлячись на велику кількість досліджень в галузі освіти дорослих, тема використання інформаційних технологій в навчальній діяльності дорослих залишається актуальною.

Мета статті - з'ясувати особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі дорослих.

Виклад основного матеріалу дослідження. Верховною Радою України був прийнятий закон «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», у якому сформульовані основні стратегічні цілі розвитку інформаційного суспільства в Україні [1], зокрема:

- прискорення розробки та впровадження новітніх конкурентоспроможних ІКТ в усі сфери суспільного життя;
- забезпечення комп'ютерної та інформаційної грамотності населення, насамперед шляхом створення системи освіти, орієнтованої на використання новітніх ІКТ у формуванні всебічно розвиненої особистості;

– створення загальнодержавних інформаційних систем, насамперед у сферах охорони здоров'я, освіти, науки, культури, охорони довкілля.

Таким чином, використання інформаційних технологій зокрема в освіті визнане одним із пріоритетних державних завдань. З точки зору педагогічних наук поняття "інформаційні технології" – це система сукупності методів засвоєння знань і способів діяльності на основі взаємодії викладача, учня та засобів інформаційно-комунікативних технологій, спрямованих на досягнення результату навчального процесу [3].

Освіта дорослих має особливі потреби від навчання та специфічні вимоги до організації навчального процесу. Особливі потреби полягають в зорієнтованості на вирішення конкретних виробничих проблем; базування на життєвому досвіді слухачів, з максимальним його використанням; спрямованості не на формальну передачу знань, а на розвиток активності учасників у їх здобуванні; здійснення в неформальній, не авторитарній атмосфері взаємодії, взаєморозуміння та взаємоповаги, тобто до кожного зі слухачів педагогічний працівник ставиться як до колеги.

Специфічність вимог до організації навчання дорослих пов'язана зі складністю застосування класно-урочної системи, що зорієнтована на усереднені змісту і терміну навчання і не дає змоги врахувати наявні знання та вміння слухачів, їх життєвий і професійний досвід, здібності до навчання. Вирішити цю проблему певною мірою дозволяє відкрите навчання.

При відкритому навчанні слухач і викладач-консультант розділені в часі й просторі і спілкуються між собою переважно за допомогою інформаційно-комунікативних систем, що надають можливість кожному слухачеві оволодіти необхідними знаннями в результаті самоосвіти, незалежно від віку, місця проживання та тривалості навчання. Головна ознака – широка самостійність слухачів у визначенні змісту, форм, методів і режиму навчання. Відкрите навчання задовольняє вимоги різних категорій працівників щодо навчання в стислі терміни на основі самоосвіти, саморегуляції та самоконтролю.

До основних форм відкритого навчання належать: централізоване навчання, дистанційне навчання, гнучке навчання [5].

Характерною рисою централізованого навчання є прикріплення працівника підприємства до навчального закладу з метою використання найсучасніших навчальних технологій під безпосереднім керівництвом і

контролем викладача-консультанта. Воно може здійснюватися в навчальному закладі, консультативному пункті, завдяки чому зберігається ефективний зворотний зв'язок між слухачем і викладачем.

Дистанційне навчання – найдинамічніша форма професійного навчання, яке відбувається на відстані з використанням ефективних інформаційно-комунікативних засобів. Зорієнтоване на забезпечення максимальної доступності і зручності з урахуванням на всіх етапах пріоритетних інтересів слухачів. Розвиток дистанційного навчання дає змогу персоналу одержати доступ до міжнародних професійних матеріалів [5].

Гнучке навчання поєднує елементи централізованого і дистанційного відповідно до конкретних умов педагогічної діяльності викладача та пізнавальної діяльності слухачів.

Відкрите навчання має особистісну орієнтацію, тобто в його процесі доросла людина формує власний професійний досвід, що впливає на ефективність навчання.

Серед переваг відкритого навчання можна назвати такі [5]:

- гнучкість, що реалізується через вільний вибір термінів, змісту, форм і методів, режиму навчання та рівня кваліфікації відповідно до потреб працівників і роботодавців;

- індивідуалізація навчання, спрямована на диференційований підхід до слухачів, урахування їх навичок, досвіду, знань, віку, здібностей, мотивації до навчання, а також на актуалізацію їх пріоритетних інтересів;

- орієнтування на кінцевий результат – організація вибіркового професійного навчання відповідно до вимог підприємства, коли вивчається матеріал, що цікавить конкретного працівника і конкретного роботодавця;

- диверсифікація – розширення освітніх програм і систем навчання, що забезпечує збільшення переліку, зміну характеру і змісту освітніх послуг;

- універсальність, тобто можливість використання технології відкритого навчання усіма навчальними закладами, установами та організаціями;

- економічна ефективність (вартість відкритого навчання на 15–75% нижча за вартість традиційного залежно від професії, спеціальності).

Аналіз діяльності зарубіжних закладів освіти [2] щодо організації відкритого навчання дорослих зокрема дистанційного виявив такі особливості:

- фінансування дистанційного навчання відбувається за змішаним типом (державне фінансування, кошти студентів, що навчаються за дистанційними технологіями, гранти);
- дистанційне навчання організовується як за «кейс», так і за «мережевою» технологіями;
- послуги щодо дистанційного навчання надають як класичні навчальні заклади, так і інші установи, наприклад відкриті університети Великобританії, Ізраїлю;
- викладачі-тьютори постійно проходять курси підвищення кваліфікації у спеціалізованих центрах шляхом участі в різних семінарах, конференціях тощо;
- здебільшого навчальні заклади самостійно розробляють дистанційні курси і програми з використанням власних або придбаних віртуальних навчальних середовищ;
- результатом навчання може бути як отримання дипломів бакалавра та магістра, так і спеціалізованих документів (для курсів підвищення кваліфікації або перепідготовки).

Висновки. Система відкритого дистанційного навчання – це спеціально організована педагогічна взаємодія між тими, хто навчається, та навчальними ресурсами або між тими, хто навчається, поміж собою. Така педагогічна взаємодія в комп'ютерному розвивальному середовищі відкриває широкі можливості навчання та перспективи розвитку освіти дорослих в Україні.

Література

1. Гудирева О.М. Впровадження інформаційно-комунікативних технологій у навчальному процесі вищого навчального закладу. – [Електронний ресурс] / О.М. Гудирева – Режим доступу : http://ite.kspu.edu/webfm_send/649
2. Закордонний досвід організації дистанційного навчання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://book.net/index.php?bid=12316&chapter=1&p=achapter>
3. Поняття інформаційних технологій в освіті. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://studopedia.com.ua/1_15932_ponyattya-informatsiynih-tehnologiy-v-osviti.html
4. Сігаєва Л. Роль сучасних інформаційних технологій у навчанні дорослих. – [Електронний ресурс] / Л. Сігаєва – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/2554/1/%D0%A1%D1%96%D0%B3%D0%B0%D1%94%D0%B2%D0%B0.pdf>

5. Синенко Н. Особливості навчання дорослих – [Електронний ресурс] / Н. Синенко – Режим доступу: <http://hrliga.com/index.php?id=748&module=profession&op=view>
6. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / Сисоєва С.О.; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти дорослих. – К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 324с.

Анотація. У статті розглянуто особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі дорослих зокрема вимоги до організації навчання дорослих, форми відкритого навчання дорослих, аналіз зарубіжного досвіду організації дистанційного навчання дорослих.

Ключові слова: освіта дорослих, інформаційні технології, дистанційне навчання, зарубіжний досвід, форми навчання.

Аннотация. В статье рассмотрены особенности использования информационно-коммуникационных технологий в учебном процессе взрослых включая требования к организации обучения взрослых, формы открытого обучения взрослых, анализ зарубежного опыта организации дистанционного обучения взрослых.

Ключевые слова: образование взрослых, информационные технологии, дистанционное обучение, зарубежный опыт, формы обучения.

Summary. The article deals with the peculiarities of the use of ICT in the educational process including requirements for adults of adult education, adult education forms an open, analysis of foreign experience of distance education of adults.

Keywords: adult education, information technology, distance learning, foreign experience, forms of training.